

KÚRIA

Bhar.I.297/2014/10.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év május hó 20. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A hivatali visszaélés büntette miatt indult büntetőügyben a másodfellebbezéseket elbírálva a Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.434/2012/17. számú ítéletét megváltoztatja,

I. rendű és II. rendű vádlottakat a társtettesként, III. rendű vádlottat a bűnsegédként elkövetett hivatali visszaélés büntettének [1978. évi IV. tv. 225. §] vádja alól felmenti;

megállapítja, hogy az eljárás során felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

Egyebekben a másodfokú ítéletet helybenhagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Törvényszék a 2012. szeptember 4. napján meghozott 8.B.933/2011/13. számú ítéletében I. rendű, II. rendű és III. rendű vádlottakat az ellenük az 1978. évi IV. törvény 225. §-a szerinti hivatali visszaélés büntettének vádja alól - III. rendű vádlottat mint bűnsegédet - felmentette; a bűnjel lefoglalását megszüntette és azt kiadni rendelte, emellett megállapította, hogy a felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

Az első fokú ítélet ellen az ügyész fellebbezést jelentett be a vádlottak felmentése miatt, bűnösségük megállapítása és velük szemben végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása érdekében.

A bejelentett fellebbezés alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla az első fokú határozatot a 2013. október 30. napján meghozott

3.Bf.434/2012/17. számú ítéletével felülbírált, és azt megváltoztatva mindhárom vádlott bűnösségét megállapította hivatali visszaélés büntetében - a bűncselekményt a Btk. 305. § (1) bekezdés a) és c) pontja szerint minősítve -, I. rendű és II. rendű vádlottakét mint társtettesekét, III. rendű vádlottét mint bűnsegédét. Ezért az I. rendű vádlottat nyolc hónapi börtönbüntetésre és két évi közügyektől eltiltásra, a II. rendű vádlottat hat hónapi börtönbüntetésre és háromszáz napi tétel pénzbüntetésre, a III. rendű vádlottat háromszáz napi tétel pénzbüntetésre ítélte; a II. rendű vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztést két évi próbaidőre felfüggesztette; megállapította, hogy I. rendű vádlott, valamint II. rendű vádlott a szabadságvesztésből - utóbbi annak végrehajtása esetén - a büntetés kétharmad részének letöltése után bocsátható feltételes szabadságra; a II. rendű vádlottal szemben kiszabott pénzbüntetés egy napi tételének összegét 10 000 forintban, a III. rendű vádlottal szemben kiszabott pénzbüntetés egy napi tételének összegét 30 000 forintban állapította meg. Rendelkezett a pénzbüntetés átváltoztatásának mikéntjéről, amennyiben azt a vádlottak nem fizetnék meg, és egyetemlegesen kötelezte a vádlottakat a felmerült bünygyi költség viselésére. Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyta.

A másodfokú bíróság ítélete ellen a vádlottak és a védők fellebbezést jelentettek be, elsődlegesen a vádlottak bűncselekmény hiányában történő felmentése érdekében.

A Legfőbb Ügyészség arra tett indítványt, hogy a Kúria a megtámadott másodfokú határozatot megváltoztatva a vádlottak terhére megállapított hivatali visszaélés büntetést I. rendű és II. rendű vádlott tekintetében minősítse a Btk. 305. § c) pontja, III. rendű vádlott tekintetében az 1978. évi IV. törvény 225. §-a harmadik fordulata szerint, és a III. rendű vádlottal szemben kiszabott pénzbüntetés egy napi tételének összegét csökkentse a törvényes mértékre; az ítéletet helyesbítve az I. rendű és a II. rendű vádlottal szembeni börtönbüntetést tekintse szabadságvesztésként kiszabottnak, amit - II. rendű vádlottal szemben a végrehajtás elrendelése esetén - börtönben kell végrehajtani; csökkentse a vádlottakat terhelő bünygyi költség összegét a nyomozás során elrendelt könyvszakértői vélemény kapcsán felmerült költséggel. Egyebekben a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta (BF.42/2014.).

A harmadfokú eljárásban tartott nyilvános ülésen a vádlottak és a védők a felmentésre irányuló fellebbezésüket fenntartották; a védők az írásban előterjesztett indítványukat - az abban kifejtett indokaikkal együtt - ugyancsak fenntartották, emellett indítványukat a következőkkel egészítették ki:

Az I. rendű vádlott védője a másodfokú ítélet megalapozatlanságára tekintettel elsősorban továbbra is a vádlott felmentésére tett indítványt, másodsorban azonban a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az ítéltábla új eljárásra utasítását indítványozta, amennyiben a Kúria a védenca felmentését nem látná indokoltnak. Ezt azzal indokolta, hogy miután az ítéltábla a Be. 352. § (1) bekezdése b) pontjának, illetve (3) bekezdésének megsértésével állapított meg az elsőfokú bíróság által megállapítottól eltérő tényállást, és erre alapozva vont le a vádlottak bűnösségére következtetést, lényegében megsértette a súlyosítási tilalmat, emellett ennek az eljárási szabályszegésnek a súlya azonos a Be. 373. §-ban felsorolt, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértésekkel.

Indítványt tett arra is, hogy miután a másodfokú tárgyaláson a 7. számú tanú meghallgatására erre vonatkozó ügyészi indítvány hiányában, ráadásul a Be. 284. § (1) bekezdésének megsértésével, így tiltott módon került sor, a tanú vallomását a Be. 78. § (4) bekezdésére figyelemmel a Kúria a bizonyítékok köréből rekessze ki.

A II. r. vádlott védője másodlagosan - amennyiben a Kúria nem adna helyt a felmentésre irányuló indítványnak - ugyancsak a másodfokú határozat hatályon kívül helyezésére és új másodfokú eljárás elrendelésére tett indítványt, miután álláspontja szerint a másodfokon eljáró bíróság azzal, hogy az általa megállapított tényállásban olyan tényeket is rögzített, amelyek nem szerepeltek a vádirati tényállásban, a Be. 2. § (4) bekezdését megsértve túlterjeszkedett a vádon, és ezzel feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértést követett el.

A III. rendű vádlott védője pedig továbbra is arra tett indítványt, hogy a Kúria - miután álláspontja szerint az egyébként igen súlyos eljárási szabálysértés, a bizonyítékok felülmérlegelésének tilalma miatt nincs helye hatályon kívül helyezésnek - a másodfokú bíróság által megállapított tényállást annak megalapozatlansága miatt mellőzze, és az elsőfokú bíróság által megállapított, megalapozott tényállásra figyelemmel mentse fel védencét.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az írásban előterjesztett indítványát ugyancsak fenntartotta. Az abban rögzítetteken túl a védői érvekre reagálva kifejtette, hogy - miként arra már írásbeli indítványában is utalt - az ítéltábla ugyan súlyos eljárási szabálysértéssel állapított meg az elsőfokú bíróság által megállapítottól eltérő tényállást, azonban a bűnösség ezen alapuló megállapítása nem tekinthető a súlyosítási tilalom megsértésének, és nem terjeszkedett túl az ítéltábla a vádon sem az olyan tények megállapításával, amelyek ugyan nem szerepeltek a vádiratban, azonban a tettazonosság keretébe tartozóak, így megítélése szerint ezek miatt nincs helye hatályon kívül helyezésnek; álláspontjának

alátámasztására a Legfelsőbb Bíróságnak az írásbeli indítványában már felhívott határozata mellett az EBH 2385. számú elvi határozatra hivatkozott.

Nem tartotta helytállónak azt a védői kifogást sem, amely szerint törvénysértően szerezte be a bíróság a 7. számú tanú vallomását, mivel őt már a nyomozás során is kihallgatták, és sem a védelem, sem az I. rendű vádlott nem ajánlottak fel a tanú állításaival szemben bizonyítékokat; emellett ugyan a másodfokú eljárásban valóban nem indítványozta az ügyész a 7. számú tanú meghallgatását, azonban erre nézve volt ügyészi indítvány az első fokú eljárásban, így meghallgatása nem sértette a Be. 75. § (1) bekezdésének második fordulatát sem. Utalt arra is, hogy ennek a tanúnak az esetleges büntetettsége nem függött össze a jelen eljárással, az ügyek közötti összefüggésre a védők sem utaltak.

A Kúria, mint harmadfokú bíróság a joghatályos fellebbezésekkel megtámadott másodfokú ítéletet a Be. 387. § (1) bekezdésére figyelemmel az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárással együtt bírálta felül.

Ennek során - a másodfokú ítéletben rögzítettekkel szemben - megállapította, hogy az első fokon eljáró törvényszék maradéktalanul betartotta az eljárási törvény rendelkezéseit.

Így tévesen, ráadásul az általa megsértettnek vélt eljárási szabály megjelölése nélkül állapította meg az ítéletábra, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértést követett el, amikor a 7. számú tanú meghallgatásától eltekintett (másodfokú ítélet 5. oldal utolsó bekezdés).

Olyan szabályt ugyanis az eljárási törvény nem tartalmaz, amit ennek a bizonyításnak a mellőzésével az első fokon eljáró bíróság megsértett volna.

A bíróság belátása szerint rendel el bizonyítást, akár hivatalból, akár az arra jogosultak által előterjesztett indítvány alapján, és önmagában azzal, hogy az indítványozott bizonyítást mellőzi, eljárási szabályt nem sért; ilyenkor az ítéletben kell számot adnia a bizonyítás mellőzésének okáról.

Eljárási szabálysértésként ezért legfeljebb azt lehetett volna a törvényszék terhére róni, ha ezt elmulasztotta volna. Azonban - ahogy arra az ítéletábra egyébként utalt is - a törvényszék ítéletében megindokolta a 7. számú tanú meghallgatásának mellőzését, mégpedig azzal, hogy azt mint „szükségmentelt - további indítvány hiányában is - mellőzte” (első fokú ítélet 56. oldal).

Ehhez képest az az egy oldalnyi okfejtés, amit ennek kapcsán

tartalmaz a másodfokú ítélet (11. oldal 4-6. bekezdése, 12. oldal 1-2 bekezdése), teljes mértékben felesleges, és valójában az ítélet tábla ennek kapcsán kifejtett álláspontja az iratellenes.

Amint arra az I. rendű vádlott védője is utalt, a törvényszék az ítéletében a tanú meghallgatásának mellőzését az ítélet tábla által kifejtettekkel szemben nem azzal indokolta, hogy arra nem volt ügyészi indítvány, hanem azzal, hogy további indítvány nem volt; azaz az ügyész ugyan eredetileg a vádban indítványt tett a tanú meghallgatására, majd amikor a tárgyaláson a bíróság akként határozott, hogy a tanú meghallgatásától eltekint, az ügyész erre nem tett ismételt indítványt. Emellett a tanú meghallgatását a bíróság elsősorban azért mellőzte, mert szükségtelennek ítélte meg. Nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy a tanú 2012. március 12. napjára kitűzött tárgyalásra szóló idézése „ismeretlen helyre költözött” jelzéssel érkezett vissza, és miután a lakcímének felkutatására tett intézkedés nem vezetett eredményre, a törvényszék a bizonyítási eljárás befejezetté nyilvánítása előtt döntött úgy, hogy mellőzi a meghallgatását.

Ugyancsak tévesen értékelte eljárási szabálysértésként az ítélet tábla azt, hogy a törvényszék a tárgyalásnak a perbeszédet követő - a vádlotti felszólalások előtti - elnapolásával megsértette a Be. 287. § (1) bekezdésében írtakat, és emiatt az eljárás szükségtelenül elhúzódott (másodfokú ítélet 11. oldal utolsó bekezdése).

A Be. 287. § (1) bekezdése szerinti eljárási szabályt a törvényszék nem sértette meg, miután a hivatkozott rendelkezés, amely szerint a tárgyalást az ügy befejezéséig lehetőleg nem szakítja meg a bíróság, egy olyan ügyben, amelyben szükségszerűen csak több tárgyalási napon lehet az igen széleskörű bizonyítást lefolytatni, eleve nem tartható be; maga a törvény is úgy fogalmaz, hogy lehetőleg nem szakítja meg a bíróság a tárgyalást, számolva azzal, hogy nagy terjedelmű bizonyítást igénylő ügyben ez nem kivitelezhető. Emellett anélkül foglalt állást ebben a kérdésben az ítélet tábla, hogy a napolás okára figyelemmel lett volna.

Az ügy szükségtelen elhúzódásáról az első fokú eljárásban egyébként sem lehet szó; a törvényszék a kiemelt ügyekre vonatkozó külön eljárási szabályokat maradéktalanul betartotta, és a 2011. július 16. napján érkezett vádirat alapján eljárva - annak ellenére, hogy ezt követően a bíróságok öt héten keresztül 2011-ben és 2012-ben is tárgyalási szünetet tartottak - egy igen széleskörű bizonyítás lefolytatása után 2012. szeptember 4. napján ítéletet hozott.

Ezzel szemben az ítélet tábla számos eljárási szabályt megsértett.

Miután az első fokú ítéletet a törvényszék példamutató gyorsasággal

írásba foglalta és 2012. szeptember 21. napján a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészségen keresztül sor került az iratok felterjesztésére is, majd azok a főügyészségtől 2012. december 11. napján az ítélőtáblára érkeztek, a kiemelt jelentőségű ügyben az ítélőtábla a Be. 554/K. § (1) bekezdésének megsértésével – bár a törvényi rendelkezés a másodfokú eljárásban is irányadó – az ügyet 2013. október 17. napjára tűzte ki; ez pedig már valóban az eljárás szükségtelen elhúzódását eredményezte.

Ugyanígy némileg az eljárás további elhúzódásához vezetett annak megállapítása és erre tekintettel a tárgyalás elnapolása, hogy a vád tárgyává tett cselekmény hűtlen kezelés büntettének minősülhet.

Részint – ahogy azt a II. rendű vádlott védője is észrevételezte – a vádtól eltérő minősítés megállapítására az első fokon eljáró bíróságnak van módja; miután a másodfokú bíróságnak az első fokú ítéletet kell felülbírálnia, a Be. 366. § (2) bekezdésére figyelemmel azt állapíthatja meg, hogy a cselekmény az elsőfokú bíróság által megállapított minősítéstől eltérően minősülhet. Emellett ugyan a Be. 2. § (4) bekezdése szerint a bíróságot a vád tárgyává tett cselekmény Btk. szerinti minősítésében a vádló indítványa nem köti, azonban erre a rendelkezésre, valamint ugyanezen törvényhely (2) bekezdésére tekintettel a bíróság a vádon nem terjeszkedhet túl, és csak az abban pontosan körülírt cselekmény miatt állapíthatja meg a vádlott bűnösségét. Miután pedig a vád a hűtlen kezelés törvényi tényállásának lényeges elemeire – így különösen a vagyoni hátrányra – vonatkozóan nem tartalmazott tényeket, ennek a cselekménynek a megállapítására még esetleges bizonyítottsága mellett sem lett volna lehetősége az ítélőtáblának; így alaptalanul került sor az eltérő minősítés lehetőségének megállapítására és emiatt a tárgyalás elnapolására.

Ahogy arra a védők is hivatkoztak, ugyancsak eljárási szabályt sértett az ítélőtábla a 7. számú tanú kihallgatása során.

Miután az ügyben a 2013. október 17. napjára kitűzött tárgyalást a tanács elnöke megnyitotta, a 16. sorszámú jegyzőkönyv szerint számba vette a megjelenteket. Azt ekkor nem észlelte, hogy az általa tanúként idézett személy a tárgyalóteremben tartózkodik, így őt nem szólította fel az ügy iratainak ismertetését, valamint a II. rendű vádlott védője által tett észrevételek elhangzását megelőzően a tárgyalóterem elhagyására.

A megjelentek számbavétele, a tárgyalás vezetése a tanács elnökének a feladata; amennyiben ennek hiányosan tesz eleget, és ezért a tárgyalást anélkül kezdi meg, hogy a tárgyalótermet a tanú elhagyná, megsérti a Be. 284. § (1) bekezdésben írt eljárási szabályt. Ennek ellenére az ítélőtábla a másodfokú határozatban (6. oldal utolsó, 7. oldal első bekezdése) – nyilvánvalóan helytelenül

és nem is odatartózkodó módon - a vádlottaknak és a védőknek rótták fel azt, hogy a tanú tárgyalótermi jelenlétét nem jelezték. Emellett ugyancsak helytelenül utalt arra is, hogy miután a tanú vallomásának értékelésére - kihallgatásának mellőzése miatt - az első fokú ítéletben nem került sor, az iratismertetés során nem hangzott el olyan körülmény, aminek a tanú vallomása kapcsán jelentősége lett volna. Ahogy ugyanis arra az I. rendű vádlott védője is rámutatott, az ismertetésből a tanúnak módjában állt megismerni nem csupán a vádlottak, hanem a kihallgatott tanúk vallomásának lényegét is, és mindez alkalmas lehetett a befolyásolására.

A büntetőeljárásban azonban a tárgyalás alatt hallgatóként a teremben tartózkodó személy tanúkénti kihallgatása esetenként indokoltta válhat, és önmagában az a körülmény, hogy jelen volt a vádlottak vagy más tanúk kihallgatásánál, nem akadályozza a tanú vallomástételének.

A tanú eljárási szabályt sértő meghallgatása nem jelenti azt, hogy a bíróság a Be. 78. § (4) bekezdése szerint, azaz tiltott módon vagy bűncselekmény útján jutott ehhez a bizonyítékhoz, és ezért azt ki kellene rekeszteni a bizonyítékok köréből.

A 7. számú tanú kihallgatása nem járt a vádlottak eljárási jogainak lényeges korlátozásával sem; a vádlottak a tanú vallomására észrevételt tehettek, hozzá a vádlottak és a védők kérdést intézhettek.

A bíróság azonban ilyen esetekben a tanú objektivitásának, pártatlanságának vizsgálata, a tanú vallomásából nyert bizonyíték értékelése során nem hagyhatja figyelmen kívül a tanú kihallgatásának körülményeit.

Az eddig ismertetett eljárási szabálysértések önmagukban még nem érintették a másodfokú ítélet megalapozottságát. Az ítéletábrá azonban további, a határozatának megalapozottságát is érintő, igen súlyos eljárási szabálysértéseket is elkövetett.

A Be. 351. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja, kivéve, ha az megalapozatlan. A megalapozatlan tényállást a 352. § (1) bekezdés a) pontja szerint kiegészítheti, illetve helyesbítheti, ha a hiánytalan, illetve helyes tényállás az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján megállapítható; a b) pont alapján pedig eltérő tényállást is megállapíthat az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás alapján, azonban kizárólag akkor, ha a vádlott felmentésének vagy az eljárás megszüntetésének van helye.

A törvényhely (3) bekezdése szerint a másodfokú bíróság csak azokkal a tényekkel kapcsolatban értékelheti az elsőfokú bíróságétól eltérően a bizonyítékokat, amelyekre bizonyítást vett fel, kivéve, ha az előzőekben írtaknak megfelelően az iratok tartalma alapján vagy ténybeli következtetés útján a vádlottat felmenti vagy az eljárást megszünteti.

A másodfokú ítélet szerint a „helytállóan és minden részletre kiterjedően lefolytatott bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság nagyobb részt helyesen állapította meg a történeti tényállást” (12. oldal utolsó bekezdés), és az ítélet tábla utalt arra is, hogy az első fokú ítéletben rögzítettől eltérő tényállás megállapítására nem volt módja, ezért azt csupán „kiegészítette, pontosította, átszerkesztette” és kiküszöbölte az iratellenes megállapításokat, mellőzte azokat a következtetéseket, amelyek szerint nem a tényállásra, hanem az indoklásra tartoznak, illetve a megállapított tényekből további tényekre következtetett (másodfokú ítélet 28. oldal harmadik bekezdés).

Ténylegesen azonban – ahogy azt a Legfőbb Ügyészség is kifejtette és fellebbezésük indokolásában a védők is sérelmezték – ennek a szabálynak a megsértésével az elsőfokú bíróságétól eltérő tényállást állapított meg, mégpedig túlnyomó részt a bizonyítékok eltérő értékelésével, ráadásul anélkül, hogy az eltérő tényekre bizonyítást vett volna fel.

Kétségtelen, hogy a másodfokú bíróság tanúként hallgatta meg a 7. számú tanút – akinek kihallgatását a törvényszék mellőzte –, azonban a tanú a vád tárgyává tett 2006-os cselekménysorról közvetlen ismeretekkel nem rendelkezett; csupán arról tett vallomást, amiről állítása szerint az I. rendű vádlottól korábban – 2003-ban – értesült. A vádlott ugyanakkor a tanú állításainak valótlanságára hivatkozott, és egyéb olyan bizonyíték, amely a tanú vallomását alátámasztotta volna, és a vádlott ezzel kapcsolatos védekezését kétséget kizáró módon cáfolta volna, nem merült fel. Az az ügyészi érvelés, amely szerint a vádlott a tanú által előadottakra ellenbizonyítást nem ajánlott fel, nyilvánvalóan nem foghatott helyt, hiszen ez – ahogy az I. rendű vádlott védője erre a nyilvános ülésen utalt is – a bizonyítási teher megfordítását jelentené, ami a büntetőeljárásban nem megengedett.

Ráadásul a tanúvallomás helytállósága esetén is legfeljebb közvetett bizonyítékként szolgálhatna, mégpedig az I. rendű vádlott korábban fennálló kapcsolataira, és ennek alapján is csak akkor kerülhetett volna sor az eltérő tényállás megállapítására, ha az a vádlottak felmentését vagy az eljárás megszüntetését eredményezte volna, ami az adott ügyben első fokon felmentett vádlottak esetében nyilvánvalóan szóba sem jöhetett.

Ezen túl - ahogy arra a II. rendű vádlott védője is hivatkozott - az ítélőtábla ugyancsak eljárási szabályt sértve olyan adatokat is tényként rögzített, amelyekre sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem vett fel bizonyítást. Így internetes adatbázisra, valamint internetes hírportál által közölt adatokra hivatkozva rögzített tényeket (másodfokú ítélet 18. oldal harmadik bekezdése, 22. oldal harmadik bekezdése), holott a Be. 75. § (3) bekezdése szerint csupán azokat a tényeket nem kell bizonyítani, amelyek köztudomásúak vagy amelyekről a bíróságnak hivatalos tudomása van. Ezek a tények nyilvánvalóan nem ilyenek, az internetes adatbázis vagy hírportál pedig nem tekinthető a Be. 76. §-ban megjelölt bizonyítási eszköznek. Ráadásul az így nyert adatokra a vád tárgyává tett cselekmény megítéléséhez nem is volt szükség.

Az ítélőtábla emellett a 352. § (1) bekezdés b) pontjában rögzített törvényi tilalom ellenére az első fokú ítéletből számos bekezdést mellőzött, helyükbe azokkal ellentétes tartalmúakat emelve (másodfokú ítélet 19. oldal harmadik bekezdése, 22. oldal első bekezdése), ugyancsak anélkül, hogy azokra bizonyítást vett volna fel.

Megsértette a 352. § (3) bekezdése szerinti eljárási szabályt is - az előzőekben már kifejtetteknek megfelelően - akkor, amikor arra hivatkozott, hogy a megállapított tényekből az elsőfokú bíróság további tényekre helytelenül következtetett, és ezt az általa foganatosított következtetéssel küszöbölte ki (másodfokú határozat 12. oldal utolsó bekezdés), miután erre is csak akkor van törvényes lehetőség, ha a vádlott felmentésének vagy az eljárás megszüntetésének van helye.

A Kúria osztotta a Legfőbb Ügyészség és a védők álláspontját abban, hogy ez az eljárási szabálysértés igen nagy súlyú.

A Be. 399. § (2) bekezdése szerint a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és új eljárás elrendelésére akkor kerülhet sor, ha a másodfokú határozat meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdés II-III. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel, illetve a súlyosítási tilalom megsértésével került sor.

A Be. hivatkozott 373. § (1) bekezdése taxatív módon sorolja fel a feltétlen hatályon kívül helyezési okokat; ezek köre nem bővíthető. A másodfokon eljáró ítélőtábla által elkövetett eljárási szabálysértések nem tartoznak ebbe a körbe, ezek ún. relatív eljárási szabálysértések.

Nem tekinthető a felülmérlegelés tilalmával megállapított tényállás a súlyosítási tilalom megsértésének sem, annak ellenére, hogy kétségtelenül az teremtetten meg a lehetőséget a felmentett

vádlottak elítéléséhez. Nem sérült azonban sem a Be. 354. §-ának (1)-(3) bekezdése, sem a tilalom kapcsán taxatív felsorolást tartalmazó (4) bekezdése; ez a tilalmi kör ugyancsak nem bővíthető.

Így az ítéletábra által elkövetett eljárási szabálysértések miatt nincs helye hatályon kívül helyezésnek, még arra tekintettel sem, hogy azok rendkívül súlyosak.

Ráadásul akkor, ha az egyébként az eljárási szabály megsértésével - felülmérlegeléssel - megállapított tényállás megalapozott, nincs helye a harmadfokú eljárásban eltérő tényállás megállapításának, még abban az esetben sem, ha erre a vádlottak felmentése érdekében kerülne sor. (Ilyen döntést tartalmaz a Legfelsőbb Bíróság - a Legfőbb Ügyészség által is felhívott - EBH 2388. számú elvi határozata is.

A Kúria nem osztotta azt a védői álláspontot sem, amely szerint az ítéletábra azzal, hogy olyan tényeket is rögzített a tényállásban, amelyek nem szerepeltek a vádiratban, túlterjeszkedett a vádon és ezzel megsértette a vádelvet.

Ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság - a Legfőbb Ügyészség által is felhívott - EBH 2385. szám alatt közzétett elvi határozatában is kifejtette: nem jár a vádelv sérelmével és helye van a tettazonosság keretei között a vádiratban le nem írt tények megállapításának, ha azok a bizonyítás során merültek fel és a cselekmény elbírálásához szükségesek.

Így - szemben az I. rendű és a II. rendű vádlott védőjének álláspontjával - a Kúria nem találta megállapíthatónak azt, hogy az ítéletábra feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértéssel hozta meg határozatát.

Arra azonban, ha a másodfokú bíróság által az eljárási szabálysértéssel megváltoztatott tényállás megalapozatlan, és ez kihatással van a vádlottak bűnösségének megállapítására, a harmadfokú bíróságnak mindenképp figyelemmel kellett lennie.

A Be. 351. § (2) bekezdésének c) pontja szerint - ami a 385. §-ra figyelemmel a harmadfokú eljárásban is irányadó - a tényállás megalapozatlan, ha az az iratok tartalmával ellentétes, illetve a d) pont szerint akkor is, ha a bíróság a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett.

A Be. 388. § (2) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság a tényállást hivatalból kiegészítheti vagy helyesbítheti, ha az a tényállás, amely alapján a másodfokú bíróság ítéletét meghozta, megalapozatlan, és a helyes tényállás az iratok tartalma alapján

megállapítható, vagy a helytelen ténybeli következtetés az iratok alapján kiküszöbölhető.

A Be. 399. § (5) bekezdése szerint pedig a harmadfokú eljárásban a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésének és a másodfokú bíróság új eljárásra utasításának van helye, ha az ítélet megalapozatlan, és a megalapozatlanságot a harmadfokú bíróság nem tudja kiküszöbölni.

Ebből következően akkor, ha a megalapozatlanság az előzőekben ismertetett módon kiküszöbölhető, hatályon kívül helyezésnek nincs helye.

Ezért a Kúriának elsősorban a másodfokú ítélet megalapozatlanságát kellett kiküszöbölnie.

Miután a másodfokú ítéletből az ítélet-szerkesztési hibák, az ítélet szerkezetében mutatkozó rendszertelenség miatt az nem egyértelmű, hogy ténylegesen mit tekintett tényállás-kiegészítésnek, helyesbítésnek, illetve ezek indokolásának az ítélet táblája, illetve mit tartalmaz az általa irányadónak tekintett tényállás, a Kúria - az egyértelműség érdekében a másodfokú ítéletet követve - a következőkre mutat rá:

A Kúria és a bíróságok következetes gyakorlata azokat a tényeket, amelyeket a felülbírált határozatot hozó bíróság - ítéletszerkesztési hiba miatt - nem az ítélet tényállási, hanem más részében rögzített, erre utalva a tényállás részének tekinti.

Az ítélet táblája azonban ahelyett, hogy csupán erre utalva a tényállás részének tekintette volna a Budapest Főváros ... Önkormányzat 13/2003. (V. 20.) XI. ÖK. számú rendeletének az első fokú ítéletben rögzített rendelkezéseit, feleslegesen megismételte azt. Így ez az elsőfokú bíróság ítélet-szerkesztési hibájának kiküszöbölése, és nem tekinthető a tényállás-kiegészítésének.

Az ítélet táblája - miként arra a korábbiakban már utalt a Kúria - feleslegesen rögzítette a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény általa relevánsnak vélt, ténylegesen azonban a vád tárgyává tett cselekmény megítélése kapcsán jelentőséggel nem bíró rendelkezéseit is.

Ugyanígy szükségtelenül idézte ítéletében a Ptk. 593-596. §-inak rendelkezéseit; ahogy arra az első fokú ítélet ellen bejelentett ügyészi fellebbezés is utalt, a vád szerint az önkormányzatot vagyoni hátrány nem érte, és a vád tárgya nem is vagyon elleni bűncselekmény; ekként az idézett jogszabályhelyek nem bírnak relevanciával a hivatali visszaélés megítélésében.

A tényállást az ítélet tábla kiegészítette - az előbb ismertetett súlyos eljárási szabálysértés útján - az általa kihallgatott 7. számú tanú által elmondottakkal, azonban részben iratellenesen.

A másodfokú ítélet szerint a tanúnak az I. rendű vádlott beszámolt arról, miszerint T1 „kifejezte abbéli igényét”, hogy a választások idején nyújtott támogatásának fejében a **Hely1** környékén lévő egyik, a jelen vád tárgyát képező telket meg szeretné szerezni” (17. oldal utolsó bekezdés).

A tanú azonban vallomásában ettől eltérően részint azt állította, hogy az I. rendű vádlott szerint **T1** azért érdeklődött a vádbeli ingatlan iránt, mert neki már volt ingatlana a szomszédban, és emiatt szomszédjogai voltak, illetve neki az I. rendű vádlott arra is hivatkozott, miszerint ez az önkormányzat érdeke annyiban, hogy minél nagyobb bevételt hozzon, magasabb áron lehessen a területet eladni, vagy **T1-et** érdekeltté tenni a fejlesztésben (3.Bf.434/2012/16. számú jegyzőkönyv 5-9. oldala).

Majd a nyomozás során tett vallomásának elétárása után úgy nyilatkozott, hogy valószínűleg az általa akkor tett vallomás szerint történhettek az események, azonban hozzátette, hogy az I. rendű vádlott az általa idézett beszélgetés során nem egy konkrét ingatlanról beszélt, az ingatlanokat általánosságban említette.

Hangsúlyozta emellett, hogy a vádbeli időszakban, azaz a 2006-ban történetekről csak a sajtóból szerzett ismereteket.

Védői kérdésre megerősítette, hogy vallomásában általánosságban, az egész **Hely2** menti területről nyilatkozott a nyomozás során, nem a konkrét ingatlanról, és nem vitatta, hogy az önkormányzat távlati célja a rehabilitáció volt.

Ugyancsak helytelenül emelte át a történeti tényállásba "III. rendű vádlott előadását", amelyre az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában mint a vádlott vallomására hivatkozott (másodfokú ítélet 18. oldalának második bekezdése).

Amellett, hogy nyilvánvalóan nem a vádlott előadásáról, hanem vallomásáról lehet szó, a tényállásban tényeket kell rögzíteni, nem vallomásokat idézni.

Ugyanez irányadó az I. rendű vádlott által a védekezése során előadottaknak - ahogy arra az ítélet tábla utalt, a vádlott „nyilatkozatainak” - a tényállásban történő rögzítésére (másodfokú ítélet 18. oldal utolsó és a 19. oldal első bekezdése).

A 18. oldal harmadik bekezdésében rögzítettek pedig részint az elkövetés utáni időszakra vonatkoznak, és ekként feleslegesek,

részt pedig - ahogy arra már utalt a Kúria - olyan adatokat tartalmaznak, amelyek nem bizonyítékokból származnak.

Az ítélet 19. oldalának harmadik bekezdésében az ítéltábla a tényállást az elsőfokú bíróság által megállapított tényekből a törvényi tilalom ellenére következtetéssel levont olyan további tényekkel egészítette ki, amelyeket sem a korábban beszerzett bizonyítékok nem támasztottak alá (ilyenekre nem is hivatkozott), sem az általa meghallgatott tanú vallomása; így ezek a következtetések megalapozatlanok.

A „tényállásba emelte át” a másodfokú bíróság az első fokú ítéletből a **T2** és **T3** tanúk, I. rendű vádlott, továbbá **T4** és **T5** tanúk vallomását ismertető részeket is. Azonban - ahogy a Kúria erre az előzőekben már utalt - a tényállásban nem vallomásoknak, hanem a bíróság által megállapított tényeknek kell szerepelnie; ugyanakkor az ítéletből nem állapítható meg, hogy miket tekintett ezekből a vallomás-részekből a másodfokú bíróság tényeknek.

A Be. 76. § (1) bekezdésére figyelemmel a szakértői vélemény, mint a bizonyítás egyik eszköze alapján a bíróság tényeket állapíthat meg, és ezeket a tényállásban kell rögzíteni; a bizonyítékok mérlegelése során kell számot adnia arról, ha a tények megállapításánál a szakvéleményre volt figyelemmel; a releváns tényeket soha nem a szakértő, hanem a bíróság állapítja meg.

Ennek ellenére az ítéltábla az első fokú ítéletben a bizonyítékok értékelése kapcsán idézett, az **I.Kft.** vagyoni helyzetére vonatkozó szakvélemény egy részét ugyancsak „átemelte” a tényállásba, anélkül azonban, hogy annak alapján tényeket állapított volna meg; sőt arra utalt, hogy ez a szakvélemény „állapította meg” az **I.Kft.** 2006-os vagyoni helyzetét (másodfokú ítélet 21. oldal harmadik bekezdése).

Amennyiben ezeket az adatokat mint az általa megállapított tényeket kívánta rögzíteni, akkor ezt kellett volna tennie, ráadásul meg kellett volna azt is indokolnia, hogy miért nem vette figyelembe a szakértő által a tárgyaláson kiegészített szakvéleménynek azt a részét, amely szerint 2006-ban a társaság vagyoni helyzete lehetővé tette, hogy hitelfelvételről döntsön, mivel azt ki tudta termelni a későbbiek során (első fokú 10. srsz. jegyzőkönyv).

Emellett erre a szakvéleményre az eljárás tárgyát képező bűncselekmény elbírálásához nem is volt szükség, miután az ügyész jogtalan előny szerzésére és nem jogtalan hátrány okozására irányuló hivatali visszaélés büntette miatt emelt vádat, és az ítéltábla is emiatt állapította meg a vádlottak bűnösségét. Ennek a tényállásba emelése azért sem volt indokolt, mert az ítéltábla szerint sem érte vagyoni hátrány az önkormányzatot (másodfokú ítélet 22. oldalának első bekezdése).

A másodfokú ítélet 22. oldalának harmadik bekezdésében rögzített azon tények pedig, amelyek az internetről szerzett ismereteken alapulnak, az előbb már kifejtetteknek megfelelően semmilyen bizonyítékkal nincsenek alátámasztva, ráadásul ugyancsak nem relevánsak az adott ügyben.

Ekként a tényállás a másodfokú bíróság által megállapított és az első fokú ítéletben rögzítettől eltérő részében megalapozatlan, ezért az abban rögzítetteket a Kúria mellőzi a tényállásból.

Ítélezése alapjául az elsőfokú bíróság által megállapított és ítéletének 6-10. oldalán, valamint a 11. oldal első bekezdésében rögzített tényeket tekinti, miután azonban ez a történeti tényállás kis mértékben megalapozatlan, azt - az iratok tartalma és helyes ténybeli következtetés alapján - a következőkkel egészíti ki, illetve helyesbíti:

- A Kincstári Vagyoni Igazgatóság 2006 augusztusában kelt megbízása alapján a ... Könyvvizsgáló Kft. nevében eljáró **Sz1** szakértő az ügy tárgyát képező, ... helyrajzi szám alatti ingatlan piaci forgalmi értékét a 2006. augusztus 25. napján kelt véleményében nettó 347.553.000 forintban határozta meg (nyom. iratok 267-303. oldala).

- Budapest Főváros ... Önkormányzata a testületi üléseket megelőzően - 2006. szeptember 11. napján - megbízta az **I.Bt.-t**: határozza meg a ... hrsz. ingatlan becsült, tehermentes forgalmi értékét azzal, hogy erre az ingatlannak a **I.Kft.-be** történő apportálásához van szükség.

A megbízás alapján a betéti társaság nevében eljárva **Sz2** szakértő **T2-től** és **T6** polgármesteri tanácsadótól átvette az ingatlan - 2006. szeptember 12-i állapotot tükröző - tulajdoni lapját, és velük együtt bejárta a helyszínt. Véleményét 2006. szeptember 15-i dátummal készítette el, és abban az ingatlan értékét tehermentesen nettó 348.400.000 forintban állapította meg azzal, hogy azt 20 % - 69.680.000 forint - Áfa terheli. Hangsúlyozta, hogy az ingatlan és a helyi viszonyok kellő ismeretére figyelemmel az apportálást véleménye megalapozhatja (nyom. irat 2147-2159. oldal).

- A képviselő-testület a 2006. szeptember 21-én tartott ülésén egyidejűleg döntött a Kincstári Vagyoni Igazgatósággal megkötött, a ... hrsz. ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződés jóváhagyásáról, az ingatlannak a **I.Kft.-be** történő apportálásáról, valamint a kft. törzstőkéjének az emeléséről, és ekkor tárgyalta meg a polgármesternek a költségvetési rendelet módosítására vonatkozó előterjesztését is. Ezen az ülésen I. rendű vádlott előadta, hogy az ingatlan megvételére azért került sor, mert ezzel a **Hely2** „kerekebb, egészebb és értékeesebb” befektetéssé válik,

emellett az önkormányzat a megvásárolt ingatlant - bár szolid nyereséggel - továbbadja. Az előterjesztést a képviselő-testület ennek ismeretében szavazta meg.

A Vagyongazdálkodási Bizottság ugyanezen a napon, szeptember 21-én tartott ülése előtt annak elnökénél, **T3**-nál **T2**, az **I.Kft.** ügyvezetője kezdeményezte azt, hogy a kft.-nek az ingatlan hasznosítására vonatkozó felhatalmazása az ingatlan értékesítésére is kiterjedjen.

(A kiegészítés, illetve helyesbítés az elsőfokú bíróság által ismertetett és ekként a bizonyítás anyagává tett előterjesztéseken, bizottsági határozatokon, testületi döntéseken, valamint a bizottsági és testületi ülésekről készült jegyzőkönyveken - nyomozati iratok 151., 159., 181., 183., 189., 2047-2049., 2075., 2081., 2083-2085., 2087., 2097. oldala -, továbbá **T3** tanúvallomásán - 10. srsz. jkv. 52-61. oldala - alapul).

- A bizottsági ülésre készített előterjesztés minden esetben átesett pénzügyi és jogi ellenőrzésen, így a kérdéses előterjesztések is, és azok a szakapparátus szerint megfeleltek az előírásoknak (**T5-nek**, az önkormányzat jegyzőjének tanúvallomása, 10. srsz. tárgyalási jegyzőkönyv 39-41. oldal).

A fentiekkel kiegészített, illetve helyesbített tényállás immár hiánytalan, iratellenes megállapítást nem tartalmaz, a bizonyítékok indokolt mérlegelésén alapul, ekként azt a Kúria eljárásában irányadónak tekintette.

Az irányadó tényállás alapján kellett döntenie abban a kérdésben, hogy a vádlottak elkövették-e a vád tárgyává tett hivatali visszaélés bűncselekményét.

Az 1978. évi IV. törvény 225. §-a szerint a hivatali visszaélés büntetettét az a hivatalos személy követi el, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon, vagy jogtalan előnyt szerezzen, hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél.

A vád szerint az I. rendű és a II. rendű vádlottak hivatali helyzetükkel visszaélve utasították **T2**-t, hogy mint az **I.Kft.** ügyvezetője tegyen közérdekű kötelezettség-vállalást 418.000.000 forint értékben, azért, hogy a Budapest ... Kerületének Önkormányzata megvásárolja a ... hrsz. ingatlant, amit a kft.-be apportálnak, majd juttassa az ingatlant a szomszédos ingatlanok tulajdonosának, a többségében magántulajdonban álló **2.Kft.**-nek; mindezt azzal a céllal, hogy az **2.Kft.** azt anélkül szerezhesse meg, hogy részt venne a Kincstári Vagyoni Igazgatóság nyilvános versenyeztetésén és erre tekintettel jogtalan előnyhöz jusson;

ehhez a III. rendű vádlott bűnsegélyt nyújtott.

Az elsőfokú bíróság által kifejtettekkel szemben (első fokú ítélet 60. oldal harmadik bekezdése) az ügyész a vádiratban rögzített történeti tényállás végindítványban történt kiegészítésével nem módosította a cselekmény minősítését; abban is arra utalt, hogy az I. rendű és a II. rendű vádlottak a tisztségükből adódó tekintélyük kihasználásával hivatali helyzetükkel visszaéltek annak érdekében, hogy az 2.Kft.-nek jogtalan előnyt szerezzenek (8.B.933/2011/12. számú jegyzőkönyv 7. oldal második bekezdése).

Miután a másodfokú bíróság szerint az I. rendű és a II. rendű vádlottak a hivatali visszaélést hivatali kötelességük megszegésével követték el, emellett a bíróságnak egyébként is a vád tárgyává tett cselekmény törvényi tényállásának mindhárom fordulatát vizsgálva kellett állást foglalnia a cselekmény helyes minősítéséről, a Kúria mindhárom fordulat szerinti elkövetés esetleges megállapíthatóságát vizsgálta.

Hivatali kötelességszegéssel akkor valósítja meg a hivatalos személy a hivatali visszaélés bűncselekményét, ha egyébként hatáskörében jár el.

E fordulat szerint az elkövető cselekményével valamely, jogszabályban vagy egyéb, belső szabályban - ügyrendi, szervezeti és működési, ügyviteli szabályzatban, felettes szerv által kibocsátott utasításban vagy akár a szakmára vonatkozóan előírt szabályban - meghatározott kötelezettségét szegi meg.

Ahogy azonban erre a Legfőbb Ügyészség is utalt indítványában, a képviselő-testület, illetve az önkormányzat bizottsága hozott olyan határozatokat, amelyek a kérdéses ingatlan megszerzésére, majd apportálására vonatkoztak, erre sem a polgármesternek, sem az alpolgármesternek nem volt felhatalmazása. Emellett nem volt jogkörük az I.Kft.-re vonatkozóan sem; a kft.-nél a munkáltatói jogokat a képviselő-testület, a tulajdonosi (taggyűlési) jogokat a Vagyongazdálkodási Bizottság gyakorolta, és ezeket a jogokat át sem ruházhatták a polgármesterre vagy az alpolgármesterre.

Így sem az I. rendű vádlottnak, sem a II. rendű vádlottnak nem volt olyan hivatali kötelessége, amit az ingatlan megszerzése, majd apportálása kapcsán megszeghetett volna, azaz a vádlottak hatáskörükben eljárva nem követhették el a bűncselekményt.

A bűncselekmény második fordulata alapján, azaz a hatáskör túllépésével is az előbbi hatásköri szabályokkal kapcsolatosan, azokat semmibe vevő, azokat átlépő intézkedéssel, cselekménnyel valósítja meg a hivatalos személy a bűncselekményt.

Ezért - az előzőekben kifejtetteknek megfelelően - ezen fordulat alapján szintén nem követhette el sem az I. rendű vádlott, sem a II. rendű vádlott a bűncselekményt.

Ennek megfelelően ezen fordulatok szerinti cselekménynek nem lehetett bűnsegéde a III. rendű vádlott sem.

A tényállás harmadik fordulata alapján - a hivatali helyzettel egyébként visszaélve - a hivatali

visszaélés akkor állapítható meg, ha a hivatalos személy a jogellenes cél elérése érdekében a hivatali helyzetét a beosztásából eredő lehetőségeit kihasználva, azzal visszaélve kíván másnak jogtalan hátrányt okozni, vagy ő maga jogtalan előnyhöz jutni, illetve mást ilyenhez juttatni.

A vád szerint a vádlottak a bűncselekménynek ezt a fordulatát követték el, I. rendű és II. rendű vádlottak tettesként, III. rendű vádlott bűnsegédként.

A törvényi tényállás szerint azonban a hivatali visszaélés célzatos bűncselekmény, azaz csak egyenes szándékkal követhető el; az elkövetőnek nem csupán a hivatali helyzetével kell tudatosan visszaélnie, hanem azt abból a célból kell tennie, hogy másnak jogtalan hátrányt okozzon, illetve magának vagy másnak jogtalan előnyt szerezzen.

(Ezt az álláspontot fejtette ki a Legfelsőbb Bíróság a HGY 392. I. szám alatt közzétett elvi határozatában is, kimondva, hogy a cselekmény akkor minősül hivatali visszaélésnek, ha a hivatalos személy a hivatali helyzetét, a beosztásából eredő lehetőségeit a jogellenes cél elérése érdekében használja ki, azaz azért, hogy azzal mást jogtalan előnyhöz juttasson.)

Az adott ügyben a vádlottak hivatali helyzetükkel visszaélve akkor tudtak volna másnak jogtalan előnyt biztosítani, ha a döntést hozó képviselő-testületek tagjait megtévesztik.

Így a Kúriának abban kellett állást foglalnia, hogy az ügyész bizonyította-e: I. rendű vádlott mint polgármester és II. rendű vádlott mint alpolgármester hivatali helyzetükkel visszaélve megtévesztették a döntéshozókat, és ennek során az a célzat vezette őket, hogy jogtalan előnyt biztosítsanak akár maguknak, akár másnak.

Ennek kapcsán azt kellett vizsgálnia, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alkalmasak voltak-e a vádlottak védekezésének megcáfolására.

Az I. rendű vádlott mindvégig azzal védekezett, hogy a kérdéses ingatlan megszerzése - amit értékebecsléseknek megfelelő áron vásároltak meg - azért volt indokolt, mert az része volt annak a területnek, amelyet a kerületi önkormányzat **Hely2**-vel kapcsolatos tervei érintettek, a fejlesztési célokat és így a kerület érdekeit szolgálta.

Állította, hogy a képviselő-testületet tájékoztatta a tervekről, azok a Vagyongazdálkodási Bizottság tagjai előtt is ismertek voltak, és azok ellen sem a jogi, sem a pénzügyi apparátus nem emelt kifogást. Tagadta, hogy bárkire, így akár **T2**-re nyomást gyakorolt volna. Nem vitatta, hogy tisztában volt azzal: az **2.Kft.** csak pályázat útján szerezhette volna meg közvetlenül a Kincstári Vagyoni Igazgatóságtól az ingatlant, azonban az ötvenéves használati joggal terhelt ingatlan hasznosítása csakis mint az **Hely2**-fejlesztés része volt indokolt, ami egyébként a magántőke bevonása nélkül nem lett volna kivitelezhető. Védekezésének lényege szerint tehát céljuk egyértelműen az ingatlannak a fejlesztendő terület részévé tétele, nem pedig bárkinek a jogtalan előnyben részesítése volt.

A II. rendű vádlott azonosan védekezett, azzal, hogy az önkormányzat az ingatlant közvetlenül is értékesíthette volna, anélkül, hogy azt az **1.Kft.**-be apportálják, ezt ugyanis a jogszabályok lehetővé tették; a cél azonban az egységes fejlesztés volt, ami egyébként az **2.Kft.** egyéb ingatlanjait is érintette.

A III. rendű vádlott ugyancsak ezzel védekezett.

Az irányadó - a bizonyítékok mérlegelésével megállapított, a Kúria által kiegészített - tényállás szerint az I. rendű vádlott a képviselő-testületet már a kérdéses ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződés jóváhagyása előtt tájékoztatta arról, hogy az ingatlant az önkormányzat - szolid nyereséggel - tovább tudja adni.

Ebből következően az I. rendű vádlottnak a továbbértékesítésre vonatkozó szándéka kétségtelenül fennállt, és erről a II. rendű vádlottnak is tudnia kellett.

A Vagyongazdálkodási Bizottság tagjai előtt döntésük meghozatalakor ismert volt, hogy mi szolgált az ingatlan vételárának fedezetéül, ahogy az is, hogy az apportálást követően az ingatlan értékesítésére kerülhet sor, és - tekintettel a polgármesteri előterjesztés indokolására - minderről a képviselő-testületi tagok is tudtak.

Azaz a bizottsági, illetve testületi tagok - a védelmi érveknek megfelelően és a fellebbviteli főügyészség által az első fokú ítélet ellen bejelentett fellebbezés indokolásában kifejtettekkel szemben - nem csupán egy-egy lépést láthattak előre, ők is és a jogi és gazdasági szakemberek is birtokában voltak valamennyi adatnak; tisztában voltak - vagy tisztségüknél fogva tisztában kellett lenniük - azzal is, hogy az ingatlan továbbértékesítése során az új tulajdonos immár közbeszerzési eljárás nélkül szerezheti meg az ingatlant, és ez számára előnyt is jelenthet.

Miután a döntéshozók a rendelkezésükre bocsátott adatok és a polgármester tájékoztatása alapján ismerték az ingatlan továbbértékesítésére vonatkozó szándékot, és ezt támogatták is, azt kellett a továbbiakban vizsgálni, hogy bizonyítást nyert-e, miszerint más személy jogtalan előnyben részesítése volt eredetileg is a vádlottak célja, és e tekintetben - visszaélve hivatali helyzetükkel - megtévesztették-e a döntéshozókat.

Kétségtelen, hogy az 2.Kft. a Kincstári Vagyoni Igazgatóságtól csak nyilvános pályáztatás útján szerezhette volna meg a kérdéses ingatlan tulajdonjogát.

Azonban a vád képviselőjének nem sikerült azt kétséget kizáró módon bizonyítania, hogy akár az I. rendű, akár a II. rendű vádlott félrevezette volna a Vagyongazdálkodási Bizottság vagy a képviselő-testület tagjait, őket befolyásolta vagy rájuk nyomást gyakorolt volna, mégpedig annak érdekében, hogy az 2.Kft. a nyilvános pályáztatás elkerülésével szerezze meg az ingatlant.

Annak bizonyítására, hogy a vádlottak e cél érdekében jártak el, a vád szerint T2 tanúvallomása szolgált közvetlen bizonyítékkal, aki annak az 1.Kft.-nek volt az ügyvezetője, amelyikbe az ügyben érintett ingatlan apportálása történt, és amelyiktől végül az a

2.Kft. tulajdonába került.

A tanú azonban - ahogy azt az első fokon eljáró bíróság is kifejtette - minden kihallgatása során némileg eltérően nyilatkozott a történetekről, lényeges kérdésekben is, és az eltérésre magyarázatot adni nem tudott.

Így a nyomozás során - a 2008. július 14. napján fogantatosított kihallgatásán - azt vallotta, hogy az általa vezetett gazdasági társaságba apportált ingatlan értékebecslése nem történt meg (nyom. iratok 2825. oldal), holott - ahogy azt a Kúria által kiegészített tényállás is tartalmazza - sor került ingatlanfogalmi értékebecslésre.

Eltérőek az általa a nyomozás és a bírósági eljárás során előadottak arról, hogy melyik vádlottól milyen tájékoztatást kapott, és arra mikor került sor, illetve arról is, hogy az I. rendű vádlott és közöttük egyáltalán szóba került-e a kérdéses ingatlan.

Ezen túl a nyomozás során tett vallomásai kapcsán a bírósági tárgyaláson akként nyilatkozott, hogy az ott elhangzott kifejezések közül az „utasítást” nem egészen ő találta ki, és nem is ekként értelmezte az általa a vádlottaktól kapott feladatokat.

Az elsőfokú bíróság előtt hivatkozott arra is, hogy az ingatlannal kapcsolatos jogügyleteket ő is és jogi, valamint pénzügyi szakember is megvizsgálta, és sem ő, sem a szakemberek nem tapasztaltak az ügyletekben hiányosságot vagy törvényteleniséget; a döntéseket nem egy személy, hanem a testületek hozták meg, és rá senki nem gyakorolt nyomást. Emellett ekkor tett vallomása szerint a továbbértékesítés célja az volt, hogy a Hely2-ben lévő telkek egy blokkot képezzenek, ennek érdekében egyben tudják tartani az egész területet, és ezek kezelése volt az **2.Kft.** feladata (8.B.933/2011/8. és 10. sz. jegyzőkönyv).

Mindezeket túl a tanú soha nem állította, miszerint az ingatlan megszerzésében, majd továbbértékesítésében az vezette volna a vádlottakat, hogy kívülálló személynek vagy maguknak jogtalan előnyt biztosítsanak.

Így vallomása közvetlen bizonyítékként a jogtalan vagyoni előnyre vonatkozó szándék fennállására a tanú szavahihetősége esetén sem lenne alkalmas.

Emellett kérdéses az is, hogy a kft. felett a tulajdonosi jogokat gyakorló bizottsági, illetve a tanúval szemben a munkáltatói jogokat gyakorló képviselő-testületi döntések mellett a jogügyletek lebonyolításához mi szükség lett volna a vádlottak részéről a tanú

utasítására vagy vele szemben bármilyen nyomásgyakorlásra; a tanúnak ezeket a testületi döntéseket - függetlenül a polgármestertől és az alpolgármestertől - végre kellett hajtania.

E tanún kívül **T4** - aki 2006-ban a kerület önkormányzati képviselője volt és akinek a feljelentése alapján indult a nyomozás - tanúvallomásában ugyan azt hangsúlyozta, hogy az ingatlant mélyen értéke alatt vásárolta meg az önkormányzat, majd ugyanígy áron alul értékesítette az **I.Kft.** a **2.Kft.**-nek, emiatt az önkormányzat mintegy 800.000.000 forint vagyoni előnytől esett el, azonban részint nem hivatkozott olyan hitelt érdemlő adatokra, amelyek a használati joggal terhelt ingatlan általa vélelmezett értékét támasztották volna alá, részint pedig annak ellentmondtak az elvégzett értékebecslések. Azt pedig, hogy a vádlottak tévedésbe ejtették volna a döntést hozó bizottsági vagy testületi tagokat, és így az I. rendű és a II. rendű vádlottak visszaéltek volna hivatali helyzetükkel, a tanú egyszer sem állította (8.B.933/2011/10. sz. jegyzőkönyv, nyomozati iratok 2537-2553. oldal).

Ugyanakkor a kérdéses időben ugyancsak önkormányzati képviselőként tevékenykedő 4. számú tanú, aki a Vagyongazdálkodási Bizottság tagjaként is részt vett az előterjesztések jóváhagyásában, a vádlottak védekezését és **T2** tanú tárgyaláson tett vallomását alátámasztva akként nyilatkozott, hogy a nyilvános versenyeztetés nélküli továbbértékesítés célja az egész **Hely2**-program egységes, az önkormányzati céloknak megfelelően megvalósulása volt, és ennek érdekében annak megakadályozása, hogy ne egészen más funkciójú beruházás kezdődjön a kérdéses ingatlanon (nyomozati iratok 3809. oldal, első fokú ítélet 52. oldal harmadik bekezdése).

A tanúként meghallgatott **T7** - aki 2006-ban a Kincstári Vagyoni Igazgatóság főosztályvezetője volt - pedig akként nyilatkozott, hogy a kincstári vagyon nyilvános pályázaton történő értékesítése során esetenként kétségtelenül elérhető a becsült értéknél magasabb árbevétel is, azonban annál alacsonyabb is, és a zártkörű értékesítés előnye, hogy lényegesen alacsonyabb költségekkel jár (nyomozati iratok 3727. oldal, első fokú ítélet 50. oldal utolsó bekezdése). Erre egyébként utaltak az értékebecslést készítő is, részletezve a költségeket növelő tényezőket.

Ezekre a tanúvallomásokra figyelemmel kétséget kizáróan következtetni arra, miszerint a vádlottak célja az ingatlan megszerzésekor az volt, hogy másnak jogtalan előnyt szerezzenek, nem lehet.

Ezt meghaladóan az első fokú ítélet ellen bejelentett ügyészi fellebbezésben hivatkozott azon tények, miszerint az önkormányzat által megvett telek nem szerepelt az önkormányzat fejlesztési

tervében, fedezettel az önkormányzat sem a vételárra, sem a saját erős hasznosításra nem rendelkezett, az ingatlanra a III. rendű vádlott hívta fel a figyelmet, akkor, amikor már egy külső - az ügyletben érdekelt - gazdasági társaság ügyvezetője volt, önmagukban a valósággal való azonosságuk mellett is csupán akkor lennének alkalmasak - közvetett bizonyítékként - a vádlottak bűnösségének alátámasztására, ha azt is bizonyította volna a vád képviselője, hogy a képviselő-testületet a vádlottak félrevezették, megtévesztették; ennek hiányában ugyanis ezen tényekre figyelemmel nem a vádlottak, hanem a testületi tagok felelőssége lenne vizsgálható.

A Legfőbb Ügyészség indítványában emellett hivatkozott arra, hogy az önkormányzatnak az ingatlan kapcsán területfejlesztési igénye nem volt, és így a gazdasági folyamat egyéni érdekek biztosítását szolgálta, azonban a megvizsgált bizonyítékok részint ellentmondtak a területfejlesztéssel kapcsolatos állításnak, részint pedig ez is csupán közvetett bizonyíték lenne a jogellenes célzat bizonyítására.

Ahogy arra a Kúria az előzőekben már utalt, a 7. számú tanú vallomása ellentmondásokat tartalmaz az iratellenesség kiküszöbölése mellett is, ráadásul az általa állítottakat az I. rendű vádlott vitatta; olyan egyéb bizonyíték pedig, amely a tanú által elmondottakat alátámasztaná, nem merült fel.

Ráadásul - miután a tanú által közöltek nem közvetlenül a 2006-ban történetekre vonatkoznak, hanem az I. rendű vádlottnak a tanú által állított korábbi kapcsolataira utalnak - a tanúvallomás is csak közvetett bizonyítékkul szolgálhatna.

Töretlen azonban a bírói gyakorlat abban, hogy a közvetett bizonyítékok valamely tény bizonyítására csak akkor alkalmasak, ha a bizonyítandó tényen kívül bármely más tény lehetősége kizárt, és a közvetett bizonyítékok olyan zárt láncot alkotnak, amire tekintettel kétséget kizáró módon lehet következtetni arra, hogy a bűncselekményt a vádlott elkövette; azaz akkor, ha ezek a bizonyítékok csupán arra adnak következtetési alapot, hogy a bűncselekményt a vádlott el is követhette, azonban nem zárható ki ennek ellenkezője sem, és a vádlott tagadását megcáfolni nem lehet, további, még meg nem vizsgált bizonyíték esetleges meglétére nincs adat, így bizonyítás lefolytatására ennek érdekében nincs is mód, a vádlottat bizonyítottság hiányában fel kell menteni.

Miután az ügyben az ismertetett közvetett bizonyítékok nem alkotnak zárt láncot, és ezek alapján még esetleges helytállóságuk mellett sem lehet kétséget kizáró módon következtetni arra, hogy a vádlottak - jogtalan előny érdekében - a vád tárgyává tett bűncselekményt elkövették, megalapozatlanul és ekként

törvénysértően állapította meg a másodfokú bíróság a vádlottak bűnösségét a hivatali visszaélés büntettében.

Az elsőfokú bíróság által lefolytatott igen széleskörű bizonyítás eredményeként feltárt és az előzőekben már elemzett bizonyítékokon kívül a vád képviselője a vádlottak bűnösségének igazolására más bizonyítékot nem ajánlott fel, további bizonyítási indítványa sem az első, sem a másodfokú eljárásban nem volt.

Ezért - további bizonyításra maga sem nem látva lehetőséget - a Kúria a vádlottak javára bejelentett fellebbezéseket elbírált és azokat alaposnak találva a másodfokú ítéletet a Be. 398. § (1) bekezdése alapján eljárva megváltoztatta, és mindhárom vádlottat felmentette a hivatali visszaélés büntettének vádjáról.

(Ennek kapcsán tévesen hivatkozott a Legfőbb Ügyészség képviselője indítványának alátámasztására a nyilvános ülésen a Legfelsőbb Bíróságnak arra a BH 2002.471. szám alatt közzétett eseti döntésére, amelyben a terhelt bűnösségét azért, mert egy közbeszerzési eljárás kapcsán az egyik pályázónak a pályázat átnézésével, javításával, illetve a többi pályázó ajánlatairól nyújtott információval jogtalan előnyt biztosított, megállapította a hivatali visszaélés büntettében; ebben az ügyben hasonló magatartás tanúsításáról nem volt szó.)

A Kúria az elsőfokú bíróságtól eltérően foglalt azonban állást a felmentés jogcíme tekintetében.

Önmagában az, hogy a törvényszék **T2** tanú kapcsán megállapította a nyomásgyakorlás hiányát (első fokú ítélet 11. oldal második bekezdés), még nem enged arra következtetni, hogy nem is követtek el a vádlottak bűncselekményt.

Miután a vád tárgya nem a **2.Kft.** érdekében esetlegesen elkövetett vagyon elleni bűncselekmény volt, és erre vonatkozóan - helyesen - bizonyítást nem is folytatott le a törvényszék, a vádon kívül esően és megalapozatlanul vont le azt a következtetést, hogy a **2.Kft.** ténylegesen nem jutott előnyhöz azzal, hogy megszerezte a kérdéses ingatlant (első fokú ítélet 66. oldal második bekezdés).

Helytállóan csupán az a következtetés vonható le, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékokkal nem tudta kétséget kizáró módon bizonyítani a vádhatóság azt a vádbeli állítását, miszerint a vádlottak azért, hogy akár maguknak, akár másnak - így akár a **2.Kft.-nek** - jogtalan előnyt szerezzenek, hivatali helyzetükkel visszaéltek.

Így felmentésüket a Kúria a Be. 6. § (3) bekezdés b) pontjának első fordulatára - a bizonyítottság hiányára - alapozta.

A felmentő rendelkezésre tekintettel a bűnügyi költséget - a Be. 338. § (1) bekezdése és a 339. § (1) bekezdése alapján - az állam viseli.

Egyebekben a Kúria a másodfokú ítéletet helybenhagyta, azonban rámutat a következőkre:

Az ítélőtábla a vádlottak bűnösségét ugyan egy cselekmény kapcsán, mégis a hivatali visszaélés két fordulatában is megállapította, ezzel a bűncselekményt nem a törvénynek megfelelően minősítve.

Ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is utalt, akkor, ha a hivatali bűncselekményben az elkövető bűnössége az 1978. évi IV. törvény 225. §-ának első fordulata alapján - a hivatali kötelesség megszegése miatt - állapítható meg, a cselekményt eszerint kell minősíteni, és nincs helye emellett sem a hatásköri túllépés, sem a hivatali helyzettel egyéb módon történő visszaélés megállapításának. Ugyanez irányadó a második és a harmadik fordulat szerinti együttes minősítés kapcsán; a hivatali helyzettel visszaélés megállapítására az első két fordulat megállapíthatóságának hiányában kerülhet sor.

Emellett - ahogy arra is helytállóan utalt a Legfőbb Ügyészség - törvénysértően alkalmazta a III. rendű vádlottal szemben az ítélőtábla az elbíráláskor hatályos büntető anyagi jogi szabályokat, miután azok közül az általa kiszabott pénzbüntetésre vonatkozóak nem enyhébb, hanem súlyosabb elbírálást eredményeztek a terhelttel szemben.

Ugyancsak helytálló a Legfőbb Ügyészség azon észrevétele, hogy az ítélőtábla nem a törvényi előírásoknak megfelelően határozta meg a büntetés kiszabása során a rendelkezéseit, továbbá törvénysértően kötelezte olyan bűnügyi költség megfizetésére is a vádlottakat, amely nem a vád tárgyává tett cselekménnyel összefüggésben merült fel a nyomozás során.

Miután azonban a Kúria felmentő rendelkezéseket hozott, az ezen hibák korrigálására vonatkozó indítvány oka fogottá vált.

A fellebbezés kizártságára vonatkozó rendelkezés a Be. 3. § (4) bekezdésén, a felülvizsgálat kizártságára vonatkozó rendelkezés pedig a Be. 416. § (4) bekezdésén alapul.

Budapest, 2014. május 20.

Dr. Mészár Róza s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Soós László s.k. bíró

A Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.434/2012/17. számú ítélete a Kúria
Bhar.I.297/2014/10. számú ítéletében írt változtatással 2014. év
május hó 20. napjával kezdődő hatállyal jogerős.

Dr. Mészár Róza s.k.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:
TóthLné
bíróági tisztviselő